

Dnro 131/14

83 Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Asian valmistelija Ari Hirvensalo, puh. 014 266 1584

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Selvitysmies on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi 1.1.2015 alkaen. Valtiovarainministeriö pyytää kuntien lausuntoa lakiesityksestä viimeistään 4.4.2014 mennessä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan uudistuksen peruseriaatteita ovat:

- 1) Järjestelmän painopistettä siirretään kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.
- 2) Järjestelmää yksinkertaistetaan vähentämällä merkittävästi laskentakriteerejä ja poistamalla niistä päällekkäisyyksiä.
- 3) Jatkossakin valtionosuudet perustuvat merkittävästi kunnan väestön ikärakenteeseen ja sairastavuuteen sekä niitä koskevat kriteerit uudistetaan ottamalla niihin uudet ajantasaiset sisällöt.
- 4) Poistetaan määräytymistekijöistä porrastukset ja siten lisätään järjestelmän kuntaliitosneutraalisuutta.
- 5) Vieraskielisten määräytymisperuste laajennetaan koskemaan koko väestöä.
- 6) Parannetaan järjestelmän kannustavuutta tulojen tasauksessa ja poistamalla määräytymisperusteiden porrastukset sekä korvaamalla taajamarakennekriteeri työpaikkaomavaraisuudella.
- 7) Säilytetään kustannustenjaon tarkistus osana järjestelmää. Tavoitteena on siirtyä nykyistä tiheämpään tarkistukseen.
- 8) Uusi järjestelmä otetaan käyttöön 2015. Kuntien välisten muutosten lieventämiseksi varaudutaan siirtymäaikaan.

Lakiesityksen oheisaineistona kunnille on toimitettu uuden järjestelmän mukaiset kuntakohtaiset valtionosuuslaskelmat, jotka on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudistuksen seurauksena Jyväskylän valtionosuuksien yhteismäärä kasvaa noin 8,5 miljoonalla eurolla eli 64 euroa asukasta kohden vanhaan järjestelmään verrattuna. Keski-Suomen kunnissa valtionosuudet kasvavat keskimäärin 12 euroa asukasta kohden.

Lausuntopyynnössä on pyydetty kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräysperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen

- siirtymäkauden keston ja porrastukseen

Jyväskylän kaupunki toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Uudistuksen tavoitteet ovat oikeansuuntaiset, vaikka niiden toteuttamisesta on osin jouduttu tinkimään. On tärkeää, että valtionosuusjärjestelmän uudistamista jatketaan ja että jatkotyö perustuu tutkimukseen eri kriteerien kunnille aiheuttamista kustannuksista.

Myönteistä on, että valtionosuuksien maksamisen perusteena olevien kriteerien määrää on pystytty selvästi vähentämään ja uusi valtionosuusjärjestelmä on nykyjärjestelmää selkeämpi ja yksinkertaisempi. Vanhentuneet ja osin epätarkat laskentakriteerit on uudistettu vastamaan paremmin ikärakenteen ja sairastavuuden kuntien palvelutuotannolle aiheuttamia kustannuksia.

Ikärakenne- ja sairastavuuskriteereihin tehtävät muutokset ovat perusteltuja, sillä ne perustuvat viimeisimpään tutkimustietoon ja vastaavat paremmin kuntien palvelutuotannon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Myönteistä on erityisesti työpaikkaomavaraisuuden huomioiminen yhtenä kriteerinä, vaikka sen painoarvon tulisi olla esitettyä suurempi.

Valtionosuusjärjestelmän tulisi olla kaikilta osin laskennallinen ja perustua niin sanottuun yhden putken ajatteluun. Vastoin selvitysmiehen alkuperäistä tavoitetta opetusministeriön valtionosuudet jäävät edelleen omaksi kokonaisuudekseen, jossa valtionosuudet menevät kuntien sijasta koulutuksen ylläpitäjille.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirtäminen valtiolle tulisi toteuttaa kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön osuudesta eikä osin peruspalvelujen valtionosuudesta kuten luonnoksessa nyt esitetään.

Uuden järjestelmän käyttöönottoon varattu siirtymäaika ja vaikutusten porrastus on perusteltu ja riittävä.

Päätöslitteet:

– valtiovarainministeriön lausuntopyyntö

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140204Valtio/name.jsp

– selvitysmiehen luonnos hallituksen lakiesitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140204Valtio/02_he_luonnos.pdf

Kaupunginjohtaja Anderssonin ehdotus

Kaupunginhallitus antaa valtiovarainministeriölle edellä esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätöslitteet on arkistoitu erikseen, dnro 131/14.